

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 14. У Сомбору 31. Јулиа 1868. Год. X.

Беседа

на парастосу блаженопочившем кнезу србском
МИХАИЛУ ОБРЕНОВИЋУ

у катедралној цркви Темшварској, 6 Јулиа 1868. држаном *
од Кузмана Станића пароха градског

Човек се грози кад помисли само, а камоли кад уста отвори да проговори и спомене крвна дела, што их умишљају паклене душе, а врше грешне руке людске на свету овом.

История светска, пуна в крвни дела людски, пуна в страовити имена они люди, што умишляше и вршише та крвна дѣла своя; ал тешко да история познав крвниег дела од грозног уморства Топчидерског; тешко да познав страшни имена од они паклени изрода людски, што подигоше грешне руке своє на помазаника Божиег, и уморише Кнеза Михаила господара лепе земљ Србие.

Земля србска, та лепа, та благословена земля, коя в до юче текла медом и млеком, потекла в данас крвлю господара свога. — Михаил Обреновић, господар земљ и народа србског нив више на свету овом. Он в пао као жертва властолюбия и себичности людске; пао в као мученик од безбожне руке подкупљни наемника властолюбивог Вука — издайника земљ и народа.

Човек се грози кад помисли само на дваест девети Май шесет осме године.

Освануо беше красац, — ал по Србию и народ србски страшан дан. У ведром ютру майском грануло беше ярко сунце у највеличествением изгледу свом; оно се беше показало у свой лепоти и красоти својой, да обася лепу земљу србску,

* Из неподвиженог узрока нив говорена.

да обася китнясте горе брда и планине, што красе ту лепу зе лю србску; о! ал оно ће брзо да зађе господару од Србие и да завие земљу и народ србски у црну жалост и тугу.

Двадесет девети май, беше тай страшни, тай грозни дан, кад ће кнеже у шетню да пође, у то байно, у то природне лепоте пуно место Топчидер, да се по нѣму прође и нажива чаробне милине нѣгове.

Висока брда, високе горе и оно дрвлѣ што е поносито узрасло по високим горама, одавно е сенку своју бацило на страну. Високо е одскочило сунце и све ближе и ближе примиче се залазку своме; оно ће да зађе и опет да се роди и опет да обася лепу земљу србску, ал господара од Србие никад више обасяти неће. —

На високой кули Београдской избия пет! — На двору кнежевом чекаю упрегнута кола, кнез е спреман за полазак у шетню, цела му е свита својна нѣгова, едан побочник и вѣрна слуга нѣгова.

Ведрa чела, слободна погледа, као юнак коме савест нема ништа да пребаци, полази у шетню кнез.

Китњаста свита кнежева пенѣ се на кола, частним се крстом крсти и богу се моли, да е сачува на путу од сваке беде невиђене.

Ал што кола стов! — што се свита некреће! — што се хати ћуде те пођу па стану! и опет пођу и опет стану! — дал предвиде голему несрећу, у коју ће одвести милог господара свог?

Ал тко ће још и зверске ћуди на зло да тумачи? — та то су предрасуде слаби духова, а кнез е слободног, одважног духа, као слободан владалац у слободној земљи својој.

Да! — нѣму е на уму потайна опомена: да се чува, ер се нѣму о животу ради: он очима гледи чудновату пејву злосретне слутнѣ; он чуе речи своине своје, која га моли и преклинѣ „не иди кнеже, добро бити неће“ ал бадава! те страоте нема, која би застрашити могла чисту савест поштене душе кнежеве. — Та я никоме зла, ником неправде учинио нисам; никоме досадио, ником на жао учинио нисам, я у Србин непријетеля немам“ тако говори кнез, па као слободан владалац слободно заповеда: „друга кола друге хате дайте!“ а што кнез заповеда оно се слуша ти мора.

Кроз улице Београдске провздише сјйна кола. То беше кнез са господском свитом својом. Поносни хати лете као да

на землю нестает; у едном часу — я свита беше у Топчидеру.

Ес' био Србине у тој лепој земљи Србији? ес' видио Топчидер у васцелој природној лепоти нѣговој? Ако си био за цело пропустио ниси да видиш ту байну дивоту райску, што у природа вешто насликала у чаробном врту Топчидерском; та Топчидер е у Србији највеће любопитство за око и свои и страни гостию.

Топчидер у Србији и кошутњак у Топчидеру, то е мѣсто куд е кнеже најрадше у шетњу излазио у часовима владалачког одмора свог: и на том месту запеше зли дуси мрежу паклене намѣре своје, да улове честитог кнеза, да убию господара лепе земљи Србије. —

Приятно е рано јутро кад зора заплави,

Кад се чиста бисер роса заблеста по трави;

Још е слађе доба дана кад вече залади,

Кад се човек од умора на землю посади.

Приятно вече пријатан зрак,

Красоте пун е вечерњи прозрак.

По лепој стази топчидерској шета се кнез са китњастом свитом својом. У чистом зраку, у простой природи ужива милине и байне дивоте нѣне;

Убава поля, убави свет,

Висока дрва листак и цвет.

О честити кнеже!

Та сладак е живот и овај свет,

Само да човек не мора умрет,

Ал су твоји дани избројани!

Још мало — још мало само, на те нема више на овом лепом чаробном свету, нема — за увек нема —

На ону тамо страну, што е густом шумицом обрасла, одвела е танка стаза кнежеву свиту;

Све корак по корак,

Све ближе и ближе,

И ено де свита

Већ у гору стиже.

Пред њоме иде кнеже удубљени у мисли о срећи своје земљи, о благу народа свог; иде кнеже ближе кошутњаку; та и ту божја живе створења, што нѣжније чувство, нѣжније осећања имају од они паклени душа што су подлије од сами зверова. —

Кроз чарну гору из сја сунца зрак,

У срцу њѣном влада тама и мрак.

Ал'тко су ти тамо люди, што иду на сусрет кнезу!

Суморна лица — зверска погледа,

И што се едан на другог згледа! —

Ћсул люди ил горски айдуци!

Не! — — — — —

Још су гори него дивљи вуци.

Ћдном руком поздрављаю кнеза,

И Божию помоћ називаю;

Другом руком иза леђа тајом,

Живи огань на кнеза просуше,

Црной земљи оборише кнеза,

Изсекоше — изранише тело

У мукама кнез е земљи пао,

У мукама Богу душу дао, —

Ето! тако е издайнички проливена невина крв србског владоаца; тако е мученички свршио Михаил Обреновић у четрдесет петой години кратки, ал пун славе земни живот свой. Над гробом његовим данас тужно Србство неутјшно цвили, и горким сузама залива земљу ону, која покрива мученичке кости његове.

Високи покојник био е мудар и разборит владалац, прави отац, пријатељ, добротвор земљи и народу свом: неуморим радин на пољу владалачке дужности свог; предосторожан ал одважан у свом предузећу; лагано ал сигурно корачао е цјли свог тежњ, по науци народне изреке што е ѓзгра народног искуства: „иди мудро, не погини лудо!“ — Држећи се тога правца више е моралну моћ предпостављао физичној снаги, и на том тежело подизао е здание среће над главом народа свог.

Михаил Обреновић, својом мудрошћу и својом разборитосћу задобио е земљи градове без крви и жртве; а тим е отворио пута већем полету за сваку обртност и радност у земљи својој: завео е и подигао народну войску, а тим е показао лавске челюсти непријатељу земљ и народа свог; земалским законима придобио е важност и поштованљ и код осталих европских сила; умножио е и распростирао просветне заводе и завео разноврстне струке народне просвете, кое е собственим иметком без сваке штедњ својски подпомагао; а цео годишњњи владалачки доходак свой покланјао на корист и ползу земљ и отачаства свог. Побожност и редке добродетелји хришћанске красиле су високо изображени дух његов; био е веран син свете свог цркве, и велики

www поштователь србског православия свог. — Ђдном речи: Михаил
У Н И В Е Р З И Т Е Т С К А В И Б Л И О Т Е К А
Обреновић, достојан син свсга великог отца Милоша, за кратко
време своје владе подига в земљу и народ свой до оне ви-
сине, са кое в данас народ србски пред целом европом и ви-
ђен и чувен.

Велике заслуге велике жртве кнеза Михаила за Србију
и народ србски, забилђжиће история Србска златним словима
на листу свом; а на оном тамо месту, гди в мученичке крви
нђгове прва капља на земљу пала, славиће народ Србски му-
ченичку смрт нђгову и споминяће име кнеза Михаила као што
споминѣ име светог Саве и кнеза Лазара.

Блажена сђни србског владоаца! — света душо кнеза
Михаила! — У србству ти вечан спомен био! телу твоему лака
земља била! —

З а п и с н и к.

Учительског збора у Срб. Итебею, торонталској међи срезу
Сентђурском, протопрезвитерату в. Бечкеречком, дана
22. Мая 1868. држаног.

Председава прота в. Бечкеречки Данил Стаић, присуствуюћи од
стране свештенства : г. г. Дионисие Якшић, Александер Влаињић, Г. Ми-
хайловић, Павел Янковић, Богдан Кузмановић, Д. Гађански М. Боберић
Т. Филиповић, Ђ. Петровић, Ђ. Павловић, Ст. Болманац, Сим. Лонги-
новић, Телечки, Јован Поповић, Милутиа Думић, од стране учителя :
г. г. Ракић, Крецул, Пешић, Поповић, Якшић Алексић, Удицки, Василѣ-
вић, Тапавица, Ђ. Павловић М. Павловић, Давидовић, Величковић, Ди-
мић, Богосав, Гатајанац ; од стране старатеља школских: Ракић, I. По-
повић, Лазаров, Матин, А. Поповић, Мандрашев ; од стране почастни
чланова : Г. Петар Нияковић, Даша Поповић, Зария Станков, П. Раић,
Мркшић, Протић, Мл. Раић, И. Срданов, Лазар, Ђурчић, Ђ.
Мургуловић.

Прота Стаић отвара збор учительски с речма, да се од
свег срца радуе, што в присуствуюћи збор доста велики, и
што примећуе, да су г. г. учители и сви присуствуюћи здраво
за тај свети рад одушевлѣни, вели, да чита таку исту рад-
дост на лицама свию присуствуюћих, и позива збор да призове
Духа Светог у помоћ, пре него што се пређе на посао. За-
тим збор одпои „Царю небесный“ и приступи радњи, која в
овим редом текла.

I. На предлог г. Проте, да се два перовође бираю, буду

од сбора Гавра Пешић и Лаза Удицки за перовође изабрани затим.

II. Збор иште да се перешени предлози, кои су од пређашњег сбора овом сбору остављени, прочитају, и редом у претрес узму, и то:

- 1.) Како би могли децу од псовке и од непристойног понашања одвратити;
- 2.) Колико е дужан учитељ и изван школе радити, и докле се круг деланија његовог ван школе простире?
- 3.) Хоће ли се учитељски збор назвати Свештеничко-учитељски ил не?
- 4.) Хоће ли се одредити повчана казни за онога, кои на збор недође?
- 5.) Да се има покушај држати, како се имаю деца практично настављати.
- 6.) На кои начин да се една средоточна књижница оснуе?
- 7.) Хоћели се учитељски збор одазвати позиву омладинског годишњег одбора, и установити друштва за старанѝ о народнѝм здрављу?
- 8.) Хоћели се, како, и на кои начин се имаю вечернѝ установити.

На први предлог после дужег и свестраног разлагања едногласно решено: Да учитељ свима силама на то иде, да се псовка и свако непристойно понашањѝ школске деце, у десним средствима изкоренява, а у случаю нужде и помоћу школског одбора то да се оствари, кои се ће одбор састояти из местних свештеника, учитеља, старатеља, кнеза и татора. У таквој нужди сазива местни управитељ школски одбор.

На други предлог решено: Почем други предлог у тесној свези стои са првим, то горнѝ заключенѝ важи и на други предлог.

На трећи предлог заключено: Да се овај збор има изключиво учитељским називати.

Четврти предлог: Неприма се него се заключуе, да се збор овај има с' молбом обратити на први црквено народни сабор србски, како би се учитељима, кои на такове зборове по дужности долазе, пристойна дневница и слободан подвоз одредио.

На пету точку: Одређуе се едан одбор, кои ће у погледу практичног и теоретичног настављанија школске деце спремати задатке за идући учитељски збор. На тај конач изабрани су

чланови и то од свештенства; г. г. Богдан Кузмановић, П. Јанковић, Телечки, Думић, а од учитеља: Гавра Пешић, Давидовић, Јакшић, Удицки, Поповић, Гатајанац.

На питањѣ шесте тачке решено е: да се у место средоточне књиџнице школске по могућству оснивају у свакој општини књиџе школске. На тај начин имали би у име школарине ученици годишнѣ полагаѣ по 10 нов. свештеници пријатељи и остали чланови општински по могућству. Остварањѣ и руковањѣ с' овом књиџницом поверава се одбору школском.

На седму тачку. Предлог овај у погледу позива годишнѣг омладинског одбора на лекаре, свештенике и учитељѣ, кои толико засеца у обстанак нашег народног живота, едногласно се прима и дотичним школским одборима својски се препоручуе да га по могућству остваре.

Осма тачка: Преиначава се тим, да се место вечерњих школа јавна предавања у празничне дане по могућству заведе.

У смислу закључења у 5. тачки донешеног: дотични одбор предлаже, да се ови задатци израде за предавањѣ на идућем сбору.

1.) Из науке христ. први член симбола вѣре т. е. што се веруе „о Богу Отцу“; — примио се г. Кузмановић, Думић, Алексић да израде.

2.) О гласу и писмену; л, м, н, р, све што метод иште примају се Ђ. Павловић Алексић да израде.

3.) Из Буквара „Туђе недирай“ прима се Василѣвић Алексић, Јакшић, М. Павловић, Ђ. Павловић.

4.) Из прве вѣзкословне Читанке „Житно влаће прима се г. Јакшић, и Давидовић.

5.) Из друге читанке „о овци“ прима се Крецул, Величковић и Алексић.

6.) Из рачуна бр. 19. писмено и умно, прима се Павловић, Удицки и Крецул.

7. Из земљописа „о Палестини“ прима г. Павел Поповић Ђ. Павловић, и Алексић.

8.) Из црквеног појња тропар „Рождеству Христовом“ прима се Крецул, и Алексић.

9.) Из писанија „Рука руку пере, а образ обаде“ прима се г. Алексић, и Ђор. Павловић.

10.) Из Економие „о облагоурођаваню воћака“ прима се Удицки, Давидовић, Алексић.

Предлаже се у име реченог одбора, да се о сваком сбору

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

идућем после свршене сборске радње држе јавна предавања о најпречим потребама у корист књижнице онога места где се предае.

Исти предлог сбор учитељски свесрдно прима и иште — да се свагда лица у напред одреде, која ће продавати, а о чему ће кое лице предавати, остае сваком лицу на вољу. Предавачи да предају оним редом којим се приправљају, кое пак лице неће доспети да предае, остаће свагда за идући сбор приправно. На идућем сбору јављају се даће предавати Кузмановић, Мургуловић, Болманац, Телечки, Пешић, П. Поповић, Димић Удицки.

Поводом тим, што е фонд учитељски, којим се у Пешти руке, више пута на грдну штету учитеља и њихових удовица и сирочади јако пострадао, и што у пензију ступивши учитељи, немају одтуда онолико подпоре, колика би њиховим у тај фонд од своје плате 6 на сто, а на њихову плату у име додатка од общине 10. на сто чинњим прилозима соразмерна, и за пристойно издржаванњ живота нужна била, то се учитељски сбор побуђен нашао: одредити едан одбор кога ће дужност бити до идућег учитељског сбора ово приправити, како би могуће било што пре самоуправу споменутог школског фонда у своје руке добити. За чланове тога одбора избирају се г.г. Ђ. Михайловић, Кузмановић, Јанковић, Пешић, Поповић, Удицки, Ракић, Јакшић, Алексић, Павловић.

Да се сбор 20. Августа т. е. опет у Срб. Итебеју држи. Данил Стаић с. р. председник; Гавра Пешић, с. р. перовођа; Л. Удицки перовођа.

Кроткоћа, трпљивост,

(Разговор између Учитеља и Ђака.)

Учитель. Ёсте ли били кадгод болестни, мила децо?

Ђаци. Већ неколико пута.

У. А опоминјте ли се још, како вам е било у болести.

Ђ. Ние нам баш добро било.

У. Ёли вам била болест приятна ил неприятна? Ёли вам била болест повољна ил неповољна?

Ђ. Неприятна нам е била и неповољна.

У. Таково што, што нам е неповољно, зове се непо-

вольност. — А били вам било повољно и драго, кад би вас когод без узрока вређао, оговарао, тукао и друга вам зла чинио?

Ђ. Ко ме би то могло бити повољно, и драго?

У. А да ли би такав опадач и рђав човек имао право, кад би вас ни криве ни дужне вређао, оговарао и тукао?

Ђ. Неби заиста.

У. Шта би вам дакле чинио?

Ђ. Неправду.

У. Шта е дакле неправда?

Ђ. Неправда е, кад ко другому, кои ние ништа скривио, зло чини без узрока.

У. А неповољност?

Ђ. Кад се кому што догађа што му е неповољно.

У. Добро моя децо! То е дакле неповољност и неправда. — Те неповољности догађаю се људима, као што знате у овом животу, често. Чуйте приповедку о неком детету. — Било е едно дете кое се звало Сава. Тай Сава био е син отлични родитеља. Још у детињству Свинином умру му родитељи и он остане сироче. То е Саву здраво разжалило. К отоме е он био несрећан и по тому што е његовим родитељима неколико дана пред њиховом смрти изгорела кућа и све остало иманџ. Сава дакле остане иза родитеља сироче сиромашно без куће и без хлеба. А преко свега тога досађиваше Сави још и тешка и дуга болест очна, која му живот здраво огорчаваше. Нити е могао радити што, да би се био у станю бар хранити и одевати, нити е смео излазити на сунце, ер су на светлости болови очни већи и тежи. — Шта судите дакле мила децо! шта е Сава морао подносити?

Ђ. Многе неповољности?

У. Добро сте казали, децо! ер то су заиста врло непријатни догађаји били и неповољни по то сирото дете. — Али то ние било све, што е Сава морао трпити. Сродник неки, видивши Саву тако остављена, узме га к себи. Тай га е сродник издржавао додуше као и свое дете, али су том сроднику Савином била деца неваљала, па Сави су свакојако досађивала пребацивала су му да е сам толику несрећу себи начинио, да се само претвара и чини болестан ер е леништина и т. д. Ели то било право од оте деце?

Ђ. Никако.

У. Шта е по тому морао Сава поред своих неповольности трпити?

Ћ. Неправду.

У. Сава е тай у истину био несрећан, што е морао трпити толико неповольности и толико неправде. — А да се Сава люто на те неповольности и неправде, да е викао против Бога, кои е све то пуштао на нѣга, и да се оной деци, која су с њим зло поступала, светио: шта би се могло казати како е Сава сносио те неповольности и неправде.

Ћ. Казало би се, да их ние трпљиво сносио.

У. Но Сава е несрећу своју трпљиво подносио. Још за живота родитеља своих Сава е ишао у школу, у којој е много лепих наука слушао о тому, како ништа на свету не бива без волѣ божие. Те е науке носио Сава вазда у срцу свому, те е у сред терета своих овако говорио: „Мили и добри Бог е хтео, да ја изгубим родитељ и сад е нѣгова воља да подносим неповольности и неправде. Он то све тако хоће за цело мени на добро, што ја немогу да увиђам. Можда ми ова несрећа на будућу корист служи: можда ћу се доцније захваљивати Богу, што ми е слао неповольности.“ — Тако е Сава мислио и говорио мирним срцем, и био е задовољан са свима догађајима. — Како вам се допада то дете, децо? —

Ћ. Здраво добро.

У. А зашто?

Ћ. Што е неповольност и неправде трпљиво сносио;

У. Можемо дакле рећи: Сава е био кротко, трпљиво дете. Ко е дакле кротак, трпљив?

Ћ. Онај кои неповольности и неправде трпљиво и без роптаня сноси.

У. Добро сте ми одговорили, децо мила! — Запамтите дакле: Кротак е и трпљив е онај, кои неповольности и неправде трпљиво и без роптаня сноси. — И ние ли то добро, кротку бити и трпљиву?

Ћ. За сваки начин добро.

У. Шта е дакле Сава кроткоћом и трпљивошћу својом чинио.

Ћ. Добро.

У. А били би Сава то чинио, да ние имао волѣ и наклоности к отоми, — ер те две речи мила моя децо! значе едно и исто? —

Ћ. Неби био.

У. Шта е потому имао Сава к томе добру, или к трпљивому сношеноу терета своих?

Ћ. Имао е наклоности.

У. Али за цело му е међу тим здраво тешко било сносити терете, тако трпљиво и без роптаниа, нив ли тако?

Ћ. Свакојако.

У. Сава се дакле за цело здраво трудио, он е без сумњи баш тежио на то, да сноси терете?

Ћ. На сваки е начин тежио на то.

У. Шта е дакле поред наклоности помагало Сави сносити неповољности и неправде?

Ћ. Тежня му е помагала.

У. Добро е децо моя! Сава е имао наклоности к трпљивости, па е и тежио на њу. А шта е трпљивост?

Ћ. Нешто добро.

У. Но кад човек оно што е добро, из наклоности и с искреном тежњом чини сваком приликом, онда е то добродетель и врлина. — Шта е дакле чинио Сава?

Ћ. Добродетель, врлину.

У. Има више добродетели и врлина. Свака добродетель или врлина овога или онога човека носи име отуда, какав е човек. Ако е ко побожан и смиран, то му се добродетель или врлина именуе побожност и смирност, а ако е благодаран, благодарност, и т. д. — А пошто е Сава, као што смо видели, кротак био и трпљив, то ће се његова добродетель звати?

Ћ. Кротост или трпљивост.

У. А кротост е или трпљивост, као што сте сами признали, наклоност или тежня — на што — ?

Ћ. Неповољности и неправде трпљиво и без роптаниа сносити.

У. Шта е по тому кроткоћа или трпљивост?

Ћ. Краткоћа или трпљивост ест наклоност и тежня неповољности и неправде трпљиво без роптаниа сносити

У. Добро децо моя!

Посрбио

Богдан Кузмановић, свештеник.

Задаће за рачун

о вредноћи и паметној штедњи.

(За најстариј разред основних школа и за вечерњ школе).

(Настављено.)

9. Чича Срећко имао је обичај зми правити грабљ, допате и сапишта, везати метле и плести саћуре. На томе је он радио преко зиме сваки дан само по 2 сата, и заслужио је на дан по 18 н., колико то износи на 90 радних дана? (16 ф. 20 н.) А колико ће заслужити за пет година, радећи као и прве? (81 ф.)

10. Ђдан сељак није пазио на своју земљђдљску оправу, те тако му се сваке године нешто полупало и изломило, нешто изгубило а нешто на времену покварило било. Са те своје непажњ имао је он сваке године у средњу руку 25 ф. штете. Колико то износи на 10 година? (250 ф.) А за овај новац може се јутро земљ купити. Тако дакле овај сељак са непажњ своје за 10 година изгубио је јутро земљ.

11. Тај исти сељак купи една окована кола за 95 фр. Да их је дао олајном бојом боядисати, и да их је сваке треће године поново премазивао, могла би га 30 година служити; али он је жалио 2 ф. за мазанј издати и сваке три години тај трошак уполак понављати, па је оставио кола необоядисана, незнајући да кислић из ваздуха квари дрвљ и желђзо. Непрође 14 година, а кола се сва разкваре и постану непотребна. Колико је тим штетовао, што није дао кола како ваља обоядисати? Кола су стаяла 95 ф. Додај прво боядисанј са 2 ф. и девет пута са 1 ф. то чини 11 ф.; тако дакле уз трошак од 106 фр. служила би га кола 30 година и стала би га преко године само 3 ф. 53½ н. Овако служила су га кола само 14 година, и стају га на годину 6 ф. 78½ н. Из овога се види истина оне наше пословице: „Скуп двапут плаћа.“

12. Газда Мирко сазида нову кућу али за уштедити новца не даде плате и капке на прозорима зеленом бојом обоядисати. Непрође 20 година а прозори му и капци иструну. Да их је лепо олајном бојом нове обоядисати и сваке четврте године премазати дао, трајали би му 80 и више година. Колико је дакле штетовао, ако су га прозори с капцима 208 ф. стали што за прво боядисанј није хтео да изда 16 ф. а после за свако премазанј по 4 ф. (Узмимо да би у том случају прозори 80 година трајали, то би се на њих за то време потрошило на боядисанј 96 ф.; и тако свега би се издало 304 ф. Ово поделивши на 80 година, износи годишњ издаванј од 3 фр. 80 н. Необоядисани прозори трају само 20 година, и вреде 208 ф.; они дакле долазе на годину далеко скупљ, и то: 10 ф. 40 н. И ту се осведочило да скуп и трипут више плаћа.

13. Госпоја Милка незна шити, па с тога мора да даје швалњи да шие мужевљве и дечие кошуљ и сво рубљђ домаће. Швала шие на дан за 1 ф. 80 н. а ради код Милке по 40 дана на годину; колико Милка изда за шав преко године новаца? (72 ф.) Од каквог је капитала 6% интерес та сума? (Од 1200 ф.) — Ето видите девојчице како је скупо незнањ! Дакле треба да учите што ће вам у животу нужно бити.

14. Средов е добар газда, па има на продаю 68 мерова жита. На месту могао би продати меров по 4 ф. 20 н.; а на пјаци по 5 ф. — Нека рачуна до пјаче возарину од 15 нов., — и у име свог дангубе свега 6 ф. — Са колико е у профиту, што е жито на пјаци продао (у 38 ф. 20 н.)

15. Урош е могао своју краву код куће за 72 фр. продати, али е он изведе на вашар надајући се да ће болѣ пазарити. И доиста ту на вашару добио он за своју краву 75 ф. — Ако е имао трошка 1 ф. 30 н.; за пасош платио 10 н.; за место на вашару 15 н. а своју дангубу рачуна у 1 ф. 50 н. — Кад то све прорачуна како стои онда с добитком? (штетовао е 5 новчића.)

16. Два надничара чују, да има на два дана хода у краини болѣ заслуге, па оставе свог господара и оду у краину, да траже посла. Тамо добию на дан наднице сваки 80 н. а на рану потроше по 30 н. на дан. После 12 недеља врате се кући. На пут тамо и онамо потроши сваки 2 ф. Колико су новаца кући донели, ако за то време осим недеља едно на друго сваке недељ по 1 дан због кише нис могао радити? (Сваки по 20 ф. 80 н.). Да су остали били у својој постойбини где би имали код сигурног господара посла сваки дан било ма какво време уз рану и надницу од 36 н. колико би сваки за то време новаца заслужио: (25 ф. 92 н.) — Штогод наумиш радити, а ти се најпре добро промисли. Нис све злато што сја. Ко без разлога тражи веће, често изгуби и оно што има из вреће!

Д о п и с.

Из Митровице. Ове године држани су код нас у србским школама годишњи испити 22. Јунија, прво у женској, пак онда у I. а за овим у II. и III. мушкој школи, кои су као и до сада са највећим задовољством у свима школама испали.

Особито су нас ученици врстног и обште познатог трудољубивог учителя II. и III. разреда Јоанна Поповића том приликом веома изненадили били, кое немогах пропустити успех деце њгове, како овде слѣдуе, до знања на јавност предати.

Испит е овако текао.

Кад по свршетку испита у женској и у I. мушкој школи славна комесия, која се из едног штабсофицира, едног лйтнанта од Фервалтера, учителя главне немачке школе, србско народног директора Теофила Димића, едног свештеника, старешине славне общине ове, Георгија Костића епитропа црквеног Стевана Дабића и више отмићи грађана састојала, у школу ову уђоше, деца одма као и у осталим школама устадоше, и царском химном одпоздравише их, и затим са учителѣм скромно очиташе молитву пре учења „Преблагии Господи“ и онда на знак учителя седоше и са веселим погледом очекиваше да се испит започне. И тако се испит прво са науком християнском започне. Учитель е стављао питања, будући е господин катихета одсуствовао био, из науке християнске, и доводио е у свезу са библичном повестницом

и нуз ово целу Палестину, пак онда пређе на тумаченѣ Литургије, Апостола и Евангелија и изведенѣ науке из овог. Деца су из овог предмета превосходно одговарала. За овим се предузме читањѣ и то најпре у III. пак онда у II. разреду. Ученици су III. разреда читали географични одломак из II. Ђзикословне Читанке број 114 „Аустрија.“

И осим што су ученици течно правилно и с разумевањѣм читали, разясњивали су читано такође своим речима, и онда су именовали граматично повдине делове говора. Затим су говорили о простом и сложеном ставу, а после овог пређе се на географију, будући е као што горе рекох такав одломак био. И кад изиђе едан ученик из овог разреда, и поче нам на мапи Европе све државе ређати и ових главне градове, брда и реке именовати, заиста смо сви изненађени били. Овом приликом Г. директор Теофило Димић свое подпуно задовољство и захвалност нашем отличном учитељу Јовану Поповићу изјави рекавши: То е од вас Господине похвале достојно, што се ви око ваши ученика тако трудите, но много е за њи. За овим се по налогу Г. директора Димића предузме економично читањѣ. Деца су читала одломак из II. Ђзикословне Читанке бр. 51. „Крава.“ И пре него што е испитивао учитељ децу о неги краве и о њѣном тимарењу, говорила су деца прво шта е крава, и какво е животно, у коју класу животнија спада, и које животнијѣ још спадају у ред преживара, место пребивања свију преживара и остали овој класи припадајући животнија, које е њиова рана, корист и т. д. И у овој науки њѣгова деца особито су се показала; ер што су год из ове науке запитана била, не само да су отлично одговарала, но и показивала су на природословном атлазу наочигледно све животнијѣ преко реда, и говорила обширно онѣима. Ово е похваледостојно.

Осим овог. Он е децу такође учио и о растенијама а низ ова како се дрва облагорођавају, где е шибљике на испиту приправио био да деца пред славном комесиом практично показуе, како се ради. Но због кратког времена неможе нам показати. Исти поменути учитељ изводно е свое ученике више пута у обштинску башту и тамо им облагорођивањѣ вођа практично показивао.

Затим су читали немачки из II. Ђзикословне Читанке. Немачки читају и пишу течно тако да већи део деце из њѣгове школе у III. немачки разред прелазе, а кад би Бог дао да се и код нас, главна школа отвори, онда би се наравно поред матерњѣг ѣзика и немачки такође обширније у нашим школама предавао, и онда би деца из IV. србског разреда одма у I. реалну школу прелазила, које би заиста како деци, тако и родитељима од велике користи било.

После читанја предузме се по жељи високоблагородног Госп. Комесара најпре писмени пак онда умни рачун. Деца у овом разреду брзо су радила на табли сва 4. вида са простим одломцима и правилом тройно. А учила су још и лихвени рачун и талијанску пратику које због кратког времена небуду испитана. За овим се предузме умни рачун.

Кад ово започеше радити, сви слушаоци се томе дивили како брзо и правилно у глави рачунају. Учитељ задае рачун и не прозива ко ће га решити док свој задатак неизговори, и тек што е последњу

реч овог задатка изрекао већ сви руком знак дају, да га решити знају и онда учитељ ког пре уочи прозове да говори. Рачун из главе састојао се у брзом рачуну сва четири вида у глави и. пр. Он је рекао, колико је то број кад је $\frac{1}{4}$ део од 60. двапут узмем и од тога $\frac{1}{3}$ део одбнем ко томе толико исто набројим и кроз 8. поделим. То су тако брзо и правилно радили да их је милина било слушати. За увјерити нас о томе, морао је ученик свој задатак полако повторити и доказати од куда тај број изилази. И с тим су нас уверили да и разуму што раде.

Ученици II. разреда такође су се, како у тачном и правилном читању тако и у рачуну и прочим предметима са одличјем показали. Особито бисмо изненађени, кад едан ђак из овог разреда на мапу Аустрије изађе, и на свако питање Господина Директора Теофила Димића преко реда свако место на мапи одговарати стаде.

На прописима смо видели да ученици у оба разреда чисто и лепо србски, немачки и латински пишу. А осим тога видели смо њихова упражњенија у течнопису као и у писменим саставцима, т. е. признаница, обвезаница, емства, разна писма и проч. и то све у најлепшем реду.

Кад се испит са његовим предметима свршио, предузме хороуправитељ црквено певачке дружине Господин Јоан Радауш са децом нотално пјение, гди су деца најпре механично о познавању нота отлично одговарала, а за овим нам одпеваше народну песму под насловом „Шта с оно чује на оној страни“ врло вешто и похвале достојно. Овде смо поменутом Господину такође за његов труд подпуно задовољство наше изјавили.

По свршетку овог, двојца од ученика изађу и то едан из другог а други из III. разреда пак смиреним поклоном поздраве Сл. Комесију. Затим изговори прво из II. разреда ученик своје слово врло красно и лепо. Сад приступи ученик из III. разреда и изговори благодарително слово у име свију соученика својих, почевши после Бога прво од најмиловствивег владоца нашег Франц Јосифа I. најпосле и свој находећој се комисији тако одушевљено, да су некима од нас сузе на очи од милине потекле.

Пошто су деца изговорила своја слова, благодари сл. общинство својом врстном и трудољубивоме учитељу на пеуморном труду његовом изиђе сва комисија у ходник и одавде гледаше колико деца у ово кратко време у ђимнастике доспеше.

Да нашем ревностном учитељу благо и напредак наше деце на срцу лежи види се како човек у његову школу уђе. У његовој школи примјетисмо код деце весело поглед, да су умно окретна, а срцем задовољна и блажена са школом, да у школу радо иду, као на највеће весеље. И ово је најглавнији знак ваљане и добре школе. Живимо!

Притом је поменути учитељ док је још у првом разреду био исписао својом руком све за упражњеније у исчитавану слогова за почетнике од школског саветника Ђорђа Натошевића прописане штице, као и рачуналку је за рачун набавио. А кад је у II. и III. разред прешао одма се постарао, да прописане за овај разред ствари набави. И тако прво набави он атлаз каквог реална школа такође имаде; даде исти у плату па и у стакло метнути. Затим набави школске

мапе: и то; Плавиглоб, Европу, Аустриско царство, Палестину, мапу Бачке, Срема и Баната. Немачке штице за считавањѣ слогова и сад скорим добия глобус. Ове су мапе све у великом формату. И он е ово све своим новцем набавио пак онда слав. общини рачуне од њи предао, која их е свагда уважила и измиривала. Ово ние он набавляо, да само школу своју тим украси, него е такође и своју децу природословним, економним, и географичним, наукама обучавао. О чему смо се ове године при главном испиту осведочили.

И будући дакле, дасмо о трудолюбию нашег учителя II. и III. разреда Јована Поповића осведочени; почем он за ово кратко време далеко больи и већи успех у овој школи нег остали кои пред њим у истой бляху показуе и своју децу осим других предмета и у црквеном пѣнију такође вештачки обучава, о чему смо се осведочили да њѣгова деца у цркви лепо певају: то за дужност налазим, да се наша община о награди и поболшаню стана учителя наших неодолено што скорие побрине, да би се тако своме позиву и у будуће за благо и напредак подмладка нашег свойски одазвали, и тако од користи нама и нашеј милој деци били.

Држим дакле, да се неће ни едан наћи, кои би овом благородном позиву на пут стао.

У Митровци 11. Юлиа 1868.

Димитрие Радишић,

члан общинског заступничества и комисије при испиту.

Школске вести.

УПРАЗНѢНА УЧИТЕЛЬСКА МЕСТА. У Петрини у Хрватској краини код сръбске црквене общине свего спиридонске тражи се учитель. Плата е годишня 300 ф. 4. хвата дрва и стан с вртом. Учитель ће дужан бити у цркви на едной страни пѣние обавляти. Молбенице се имаю поднети до 20. Августа по нашем магистрату Петриньском.

У селу Врднику с платом 205 фр. а. в. 300 ока жита и слободним станом Молбенице се имаю конзисторин преко протопрезвитерата карловачког до 11. Августа, о. г. поднети.

СТЕЧАЙ. На упразнѣно учительско место у Сараеву отвара се стечай до последнѣг Августа о. г. Од просителя иште се да е Србин православне вере, да е приправничке науке свршио, да е за учительско звање способен, да има ясан и приятан глас и да е миролюбиве нарави. Ако е већ практичан учитель има показати сведоче о владаню и успеху. Молбенице се имаю преко Г. Дра. Ђорђа Мушицког у Броду, на одбор школски у Сараево одправити.

Лист овај излази двапут месечно.

Цена е на целу год. три форинта, а на по год. 1 фор. 50 нв.

Издае и уређуе Никола Ђ. Зукѣвић.

Тискано код Андрие Вагне